

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο 1

ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το κείμενο που ακολουθεί έχει αντληθεί από το ψηφιακό βιβλίο της βιολόγου Βαρβάρας Παναγιωτίδου με τίτλο «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (2020).

Το πρώτο συνθετικό της λέξης «αιφορία» είναι το «αεί» που σημαίνει «πάντοτε». Συνεπώς, αιφορία σημαίνει «η γη να φέρει, να έχει πάντοτε και τώρα και στο μέλλον φυσικούς πόρους που είναι απαραίτητοι για τη διατήρηση της ζωής και της ανάπτυξης, όπως το νερό, το έδαφος, ο καθαρός αέρας». Αυτοί οι φυσικοί πόροι είναι απαραίτητοι για την ανάπτυξη. Τίποτα δεν μπορεί να παραχθεί χωρίς νερό και ενέργεια, τίποτα υγιεινό δεν μπορεί να καλλιεργηθεί σε ένα υποβαθμισμένο, διαβρωμένο, ρυπασμένο έδαφος, όλοι έχουμε δικαίωμα να αναπνέουμε καθαρό αέρα. Αν τους φυσικούς πόρους τους χρησιμοποιούμε με σύνεση και σωφροσύνη τότε μπορούν να διατηρηθούν και στο μέλλον και να χρησιμοποιηθούν από τις μελλοντικές γενιές. Αν όχι, θα έρθει καιρός που θα εξαντληθούν τα αποθέματα νερού ή η ρύπανση θα είναι τόσο μεγάλη που το νερό, το έδαφος, ο αέρας δεν θα είναι κατάλληλα για την επιβίωσή μας. Και αυτός ο καιρός δεν αργεί να έρθει. Περίπου σε 100 χρόνια τον υπολογίζουν οι ειδικοί.

Ήταν το 1987, όταν η παγκόσμια επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη εξέδωσε την έκθεση με τίτλο «Το κοινό μας μέλλον», στην οποία για πρώτη φορά συμπεριλαμβάνεται ο ορισμός της Αειφόρου ανάπτυξης. Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, Αειφόρος ανάπτυξη είναι εκείνη η ανάπτυξη η οποία καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύει τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες. Δηλαδή, εδώ και μια εικοσιπενταετία, γίνονται συστάσεις από την παγκόσμια επιτροπή για το περιβάλλον, για περιορισμένη χρήση των φυσικών πόρων όπως το νερό, το έδαφος, τα φυτά και τα ζώα, έτσι ώστε να μην εξαφανιστούν, να υπάρχουν πάντοτε και να μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον από τις επόμενες γενιές. Επίσης, στην έκθεση για το κοινό μας μέλλον συστήνεται μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, το οποίο θεωρείται υπεύθυνο για την αύξηση της θερμοκρασίας και την κλιματική αλλαγή.

Στην «Ατζέντα 2030» για τη βιώσιμη ανάπτυξη που υιοθετήθηκε από τους αρχηγούς κρατών κατά την ειδική σύνοδο της Γενικής συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, περιλαμβάνονται 17 στόχοι. Ο πρώτος στόχος που τίθεται για την προστασία του περιβάλλοντος είναι η εξάλειψη της φτώχειας, και ο δεύτερος η εξάλειψη της πείνας, η ασφάλεια των τροφίμων και η προώθηση βιώσιμων καλλιεργειών. Ο τρίτος στόχος αναφέρεται στην εξασφάλιση της υγείας σε όλες τις

ηλικίες, ενώ με τον τέταρτο στόχο επιδιώκεται μια ποιοτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και μια δια βίου εκπαίδευση για όλους. Με τον πέμπτο στόχο επιδιώκεται η ισότητα των φύλων και η ενδυνάμωση όλων των γυναικών και κοριτσιών. Ακόμη επιδιώκεται η μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των χωρών, αλλά και μέσα σ' αυτές, επιδιώκονται ειρηνικές κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς. Και εδώ μπορεί να ρωτήσει κανείς: μα τι σχέση έχουν αυτοί οι στόχοι με το περιβάλλον; Είπαμε όμως ότι, σύμφωνα με την Αειφόρο ή Βιώσιμη ανάπτυξη που απαιτείται για την προστασία του περιβάλλοντος, πρέπει κανείς να βλέπει και να εξετάζει όλες μαζί τις παραμέτρους, περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές.

Κείμενο 2

Η αξία του μινιμαλισμού

Το απόσπασμα προέρχεται από άρθρο του Θωμά Καραγκιοζόπουλου, που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα των Συντακτών (www.efsyn.gr) στις 14/9/2019.

Ιστορικά, στις κοινωνίες, η αξία του ανθρώπου δεν υπολογίζεται από αυτά που κάνει. Η κατοχή πραγμάτων γίνεται το μέσο για κοινωνική καταξίωση και προβολή. Τα πράγματα αποκτούν μια αξία συμβόλου, γοήτρου και επίδειξης. Ο άνθρωπος παύει να είναι ο εαυτός του και είναι αυτό που συμβολίζει το αυτοκίνητό του, το κινητό του, το σπίτι του.

Χρειάζεται να κατανοήσουμε ότι μόνο τα αγαθά και η κατανάλωσή τους δεν ικανοποιούν την ανάγκη μας για ουσία. Επίσης, ότι η συσσώρευση υλικών αγαθών δεν μπορεί να γεμίσει το κενό στις ζωές μας που δεν έχουν πια αυτοπεποίθηση ή σκοπό. Το να έχεις πολύ λίγα ή πολλά παραπάνω δεν μπορεί να προσφέρει ικανοποίηση, όταν έχεις κάποιες αξίες στη ζωή σου. Χρειάζεται να υπάρχει μια ισορροπία και το να έχουμε όσα χρειαζόμαστε είναι η χρυσή τομή.

Εδώ πρέπει να κάνουμε μια διάκριση μεταξύ της λιτότητας που προκύπτει από την οικονομική κρίση και μιας αυτόβουλης ενεργητικής εγκράτειας, όπως τη χαρακτήριζε ο μεγάλος Ιταλός πολιτικός Ενρίκο Μπερλινγκουέρ το 1977, πολλά χρόνια πριν από την οικονομική κρίση του 2008: «Ο άκρατος ατομικός καταναλωτισμός παράγει μόνο διασπάθιση πλούτου και στρεβλώσεις της παραγωγής, αλλά πέραν αυτών και δυσφορία, αποπροσανατολισμό, δυστυχία».

Ο μινιμαλισμός ταυτίζεται με την εγκράτεια. Ιδέα του μινιμαλισμού είναι να αγοράζεις ό,τι έχεις ανάγκη, να μπορείς να το αιτιολογήσεις στον εαυτό σου αν προσθέτει κάποια αξία στη ζωή σου. Αν δεν προσθέτει, τότε δεν το χρειάζεσαι. Αν δεν το χρειάζεσαι, δεν σε κάνει χαρούμενο. Όμως, είμαστε σε σύγχυση για το τι μας κάνει χαρούμενους. Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι τα υλικά αγαθά βρίσκονται όντως στο επίκεντρο όλων των στόχων και περιμένουν ότι με την ικανοποίηση κάθε επιθυμίας μόλις προκύπτει, θα καταφέρουν να κατακτήσουν μια ικανοποιητική ζωή.

Έτσι, αντί να έχουμε καταναλωτικά πρότυπα, μπορούμε να διαμορφώσουμε ως πρότυπό μας μια κοινωνία με λιγότερη ανισότητα και περισσότερη δικαιοσύνη. Όλοι να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες και να είναι υπόλογοι απέναντι στον πλανήτη και στο οικοσύστημα. Στο τέλος πρέπει να μάθουμε ξανά να αγαπάμε τους ανθρώπους και να χρησιμοποιούμε τα πράγματα και όχι το αντίθετο.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Μαύρο νερό (διασκευή)

Ο Μιχάλης Μακρόπουλος είναι μεταφραστής και συγγραφέας. Στη νουβέλα του «Μαύρο νερό» («Κίχλη», 2019) ένας πατέρας κι ο ανάπηρος γιος του, ο Χριστόφορος, παλεύουν να επιβιώσουν σ' ένα χωριό που ερημώνει, στα βουνά της Ηπείρου.

Σαν μάτι στον δασωμένο τόπο πρόβαλλε πιο κάτω η λίμνη Ζαραβίνα. Παλιά είχε την καθαρότητα και τη στιλπνάδα γυαλιού, όμως τώρα κοιτούσε θολή, τυφλά, τον χαμηλό ουρανό. Θυμόταν που πήγαινε μικρός για κολύμπι με τον πατέρα του – τα μεγάλα ψάρια γλιστρούσαν σαν σκιές από κάτω του και τα 'βλεπε με δέος, δίνοντάς τους διαστάσεις τεράτων του νερού. Τώρα η λίμνη ήταν νεκρή.

Ωστόσο ο τόπος έδινε μια γενική εντύπωση αναγέννησης μετά την αποψίλωση. Το δάσος είχε θεριέψει παντού, πνίγοντας κάθε σπιθαμή, και το έκοβαν μονάχα οι πλατιοί νέοι δρόμοι που ανοίχτηκαν για τα φορτηγά και τα βυτία κι έπειτα εγκαταλείφθηκαν. [...]

Το νερό που έτρεχε απ' τη βρύση έδειχνε καθαρό πια, αλλά δεν ήταν ούτε θα 'ταν ξανά καθαρό για πολλά χρόνια.[...]

Στάθηκαν εκεί που τέλειωναν τα δέντρα, στο χείλος της μεγάλης ουλής που ανοιγόταν στο δασωμένο τοπίο. Στο μέσον της δέσποζε η σκουριασμένη αντλία της γεώτρησης. Παραδίπλα το ξωκκλήσι της Αγια-Σωτήρας, χωρίς τις βαλανιδιές που άλλοτε το κύκλωναν και το προστάτευαν, στεκόταν παράταιρο στην ουλώδη γη πλάι στο χαλύβδινο είδωλο. Σαν ποιμνιο από πιστούς αυτής της θεότητας, όμοια σκουριασμένο, παλιά φορτηγά και βυτία ήταν αραδιασμένα παραπέρα, εκεί που ξανάρχιζε το δάσος· και με τα σπασμένα τους τζάμια, τις γυμνές τους ζάντες, τα ξεκοιλιασμένα τους καθίσματα, ανέπεμπαν δεήσεις στην Αντλία. Για την εξόρυξη, είχαν σπάσει το πέτρωμα με εκατομμύρια τόνους νερού, μαζί μ' ένα μείγμα που η σύνθεσή του ήταν βιομηχανικό απόρρητο, και με άμμο για να μένουν τα ρήγματα ανοιχτά. Δηλητηριώδη συρίγγια ανοίχτηκαν έτσι στη γη κι εκατοντάδες στρέμματα απογυμνώθηκαν. Όταν όμως εγκαταλείφθηκαν οι γεωτρήσεις, το δάσος διεκδίκησε ξανά τον τόπο κι έμειναν μονάχα ουλές σαν αυτή στην Αγια-Σωτήρα, οι χαρακιές των

νέων αλλά κιόλας ραγισμένων δρόμων, και σκουριασμένοι αγωγοί και δεξαμενές λυμάτων, που πολλές είχαν πέσει και πια φώλιαζαν ζώα μέσα, κι από τις τρύπες που είχαν ανοιχτεί στους αγωγούς φύτρωναν βάτα.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1° (μονάδες 15)

Ποια στάση ζωής προτείνει στο Κείμενο 2 ο συγγραφέας; Να οργανώσεις την απάντησή σου σε 60 λέξεις επισημαίνοντας και δύο χωρία του κειμένου, στα οποία φαίνεται η θέση του.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2° (μονάδες 10)

α. Να εντοπίσεις τρεις διαφορετικές γλωσσικές επιλογές με τις οποίες η συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει τον δέκτη για την αναγκαιότητα των φυσικών πόρων για την ανάπτυξη. (μονάδες 6)

β. Ο συγγραφέας στο Κείμενο 2 επιλέγει, ανάμεσα στα άλλα, το πρώτο πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο. Να αναζητήσεις δύο λόγους, που κατά τη γνώμη σου δικαιολογούν αυτή του την επιλογή. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

Ερώτημα 3° (μονάδες 10)

Σε 60 περίπου λέξεις να εξηγήσεις πώς συνομιλούν τα Κείμενα 1 και 2 επισημαίνοντας τον κοινό θεματικό τους άξονα .

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Ποια χαρακτηριστικά στο Κείμενο 3 διακρίνουν τη λίμνη του χθες και του σήμερα σύμφωνα με την αφήγηση και πώς αποτυπώνονται εκφραστικά; (τρεις αναφορές σε κειμενικούς δείκτες). Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου προκάλεσε η ανάγνωση του κειμένου; Να αναπτύξεις την ερμηνεία σου σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15